

PHÒNG, CHỐNG BỆNH ĐẠI BẢO VỆ TÍNH MẠNG NGƯỜI DÂN

Bệnh dại là một bệnh do vi rút gây ra, lây truyền từ động vật sang người. Mỗi năm, bệnh dại cướp đi sinh mạng của hàng chục nghìn người trên khắp thế giới, và đáng báo động hơn khi có đến 40% nạn nhân là trẻ em dưới 15 tuổi. Trong số các trường hợp mắc bệnh dại ở người, chó là vật chủ lây truyền vi rút trong 99% các ca bệnh. Điều đáng mừng là bệnh này hoàn toàn có thể phòng ngừa bằng vắc xin.

1. Bệnh dại lây truyền như thế nào?

Bệnh dại có thể lây nhiễm sang mọi loài động vật có vú, từ vật nuôi quen thuộc như chó, mèo, gia súc đến các loài động vật hoang dã. Vi rút dại lây lan sang người chủ yếu qua nước bọt, thường là khi bị động vật có mang vi rút dại cắn, cào hoặc tiếp xúc trực tiếp với niêm mạc (như mắt, miệng hoặc vết thương hở). Một khi các triệu chứng lâm sàng đã xuất hiện, bệnh dại gần như gây tử vong 100%.

2. Triệu chứng và tiến triển của bệnh dại

Thời gian ủ bệnh dại thường kéo dài từ 2 đến 3 tháng, nhưng cũng có thể dao động từ một tuần đến một năm, thậm chí trên 02 năm mới phát bệnh dại, tùy thuộc vào nhiều yếu tố như vị trí vết thương và lượng vi rút xâm nhập. Ban đầu, các triệu chứng của bệnh dại thường không đặc hiệu, bao gồm sốt, đau và cảm giác ngứa ran, châm chích hoặc bỏng rát bất thường tại vết thương. Khi vi rút di chuyển đến hệ thần kinh trung ương, sẽ gây viêm não và tùy sống dẫn đến tử vong.

Bệnh dại được chia thành hai thể chính:

- **Bệnh dại thể hung dữ:** Thể bệnh này gây ra các biểu hiện như tăng động, hành vi kích động, gào thét, ảo giác, sợ nước và sợ gió. Tử vong thường xảy ra sau vài ngày do ngừng tim, ngừng hô hấp.

- **Bệnh dại thể liệt:** Thể bệnh này chiếm khoảng 20% tổng số ca mắc ở người, tiến triển chậm hơn và thường kéo dài hơn so với thể hung dữ. Các cơ bị tê liệt dần dần, bắt đầu từ vị trí vết thương. Tình trạng hôn mê diễn tiến chậm và cuối cùng dẫn đến tử vong. Bệnh dại thể liệt thường bị chẩn đoán sai, vì vậy có thể xảy ra việc thống kê không đầy đủ về thể bệnh này.

Tất cả các bệnh nhân lên cơn dại đều bị tử vong sau 7 -10 ngày.

3. Phòng ngừa và điều trị bệnh dại

Đối với người dân

- Không trêu chọc, tiếp xúc chó lạ
- Không chạy khi bị chó đuổi
- Dạy trẻ: Không lại gần chó ăn, ngủ; Báo người lớn khi bị cắn;

- Khi bị chó, mèo cắn, cào, liếm cắn:

+ Rửa kỹ vết thương bằng nước và xà phòng đặc liên tục trong 15 phút, nếu không có xà phòng thì phải xối rửa vết thương bằng nước sạch - đây là biện pháp sơ cứu hiệu quả để giảm thiểu nguy cơ mắc bệnh dại khi bị chó, mèo cắn.

+ Sau đó tiếp tục rửa vết thương bằng cồn 70%.

+ Hạn chế làm dập vết thương và không được bó kín vết thương.

+ Đến ngay cơ sở y tế gần nhất để được tư vấn và tiêm phòng dại kịp thời. Chỉ có tiêm phòng mới ngăn ngừa không bị bệnh dại.

+ Tuyệt đối không được điều trị bằng thuốc nam và các phương thuốc dân gian, gia truyền.

+ Đối với chó nuôi đã được tiêm phòng dại hàng năm, cần theo dõi con vật trong vòng 14 ngày.

+ Đối với chó, mèo không tiêm phòng dại, khi nghi mắc bệnh dại mà đã cắn, cào người thì phải nhốt theo dõi trong 90 ngày; trong trường hợp chưa cắn, cào người thì phải tiêu hủy.

* Cách hạn chế bị động vật cắn:

- Không chạy nhanh gần chó;

- Không trêu chọc chó, không lại gần chó khi chó đang ngủ, đang ăn hoặc khi chó mẹ đang cho con bú;

- Không nhìn thẳng vào mắt chó;

- Khi một con chó gầm gừ đến sát bạn, không được quay đầu chạy. Đứng yên tại chỗ tay duỗi hai bên. Cho chó ngửi bạn và rồi nó sẽ bỏ đi;

Ngoài bệnh dại, chó và mèo còn truyền nhiễm nhiều căn bệnh khác, trong đó có không ít bệnh nguy hiểm, khó chữa. Vì vậy, những gia đình có trẻ em nên hạn chế nuôi chó, mèo, vì trẻ em thường hay lê la, đưa vào miệng những vật dụng trên nền nhà. Tuyệt đối không cho trẻ ôm hôn chó mèo, nhất là phần đuôi của chó mèo, vì đuôi và lông dính rất nhiều chất thải. Đặc biệt là không cho trẻ nhỏ chọc phá, trêu ghẹo chó, mèo lạ, nhất là chó, mèo chạy rong ngoài đường.

Đối với người nuôi chó, mèo

- Tiêm phòng dại **hàng năm (bắt buộc)**
- Không thả rông chó
- Khi ra đường: Phải xích, rọ mõm
- Theo dõi chó sau khi cắn người **10–14 ngày**
- Khai báo nuôi chó với địa phương

Tử vong do bệnh dại hoàn toàn có thể phòng ngừa được bằng biện pháp dự phòng sau phơi nhiễm (PEP) kịp thời, giúp ngăn chặn vi rút xâm nhập vào hệ thần kinh trung ương. PEP bao gồm việc:

(1) Rửa vết thương thật kỹ bằng xà phòng và nước sạch trong ít nhất 15 phút.

(2) Tiêm vắc xin phòng dại cho người theo phác đồ của Bộ Y tế.

(3) Tiêm globulin miễn dịch phòng dại (RIG) nếu có chỉ định của bác sĩ.

Nếu bạn hoặc người thân bị động vật nghi ngờ mắc bệnh dại cắn hoặc cào, hãy đến cơ sở y tế để được thăm khám và điều trị dự phòng sau phơi nhiễm (PEP) kịp thời càng sớm càng tốt. Việc điều trị đúng lúc là yếu tố then chốt để cứu sống người bệnh;

Thông tin và tài liệu truyền thông tham khảo trên website của Bộ Y tế và Trung tâm Truyền thông - Giáo dục sức khỏe Trung ương

Thông tin và các biện pháp phòng bệnh:

- <https://suckhoedoisong.vn/cham-dut-buon-ban-thitcho-meo-gan-voi-muc-tieu-loai-tru-benh-dai169260127161845674.htm>



- <https://suckhoedoisong.vn/day-manh-cac-bien-phapphong-chong-khi-benh-dai-vao-mua169260409151716026.htm>



- <https://suckhoedoisong.vn/hon-31000-nguoi-bi-chomeo-can-lam-dong-siet-chat-phong-chong-benh-dai169260325152801219.htm>





Food and Agriculture
Organization of the
United Nations



USAID
FROM AMERICAN PEOPLE



TIÊM PHÒNG bệnh dại
cho CHÓ và NGƯỜI
để **CỨU MẠNG**

BỆNH DẠI
có thể PHÒNG TRÁNH được **100%**

PHÒNG TRÁNH bệnh dại



1

Tiêm vắc xin

**TIÊM VẮC XIN PHÒNG DẠI BẮT BUỘC
CHO CHÓ, MÈO.**



2

Rửa vết thương

DƯỚI VỜI NƯỚC CHẢY VỚI XÀ PHÒNG LIÊN TỤC 15 PHÚT.
Nếu không có xà phòng có thể rửa vết thương
bằng nước sạch thông thường.



3

Tiêm phòng dại:

**LÀ CÁCH BẢO VỆ HIỆU QUẢ NHẤT
TRƯỚC NGUY CƠ BỆNH DẠI.**



4

Kịp thời đến cơ sở y tế

**ĐỂ ĐƯỢC KHÁM, TƯ VẤN VÀ TIÊM VẮC XIN PHÒNG DẠI,
HUYẾT THANH KHÁNG DẠI.**



Tuyệt đối không tự chữa trị hoặc nhờ thầy lang chữa trị.



TRUNG TÂM KIỂM SOÁT BỆNH TẬT TỈNH AN GIANG

Thực hiện: 04/2024

TIÊM VẮC XIN PHÒNG DẠI

Biện pháp hiệu quả phòng ngừa bệnh dại

THÔNG TIN CHUNG VỀ BỆNH DẠI TRÊN NGƯỜI

- ▶ Là bệnh do vi rút dại gây ra.
- ▶ Bệnh lây truyền chủ yếu qua vết cắn hoặc vết cào, liếm của động vật bị dại lên trên da bị tổn thương.

BIỂU HIỆN



Sợ nước



Sợ gió



Co giật



Liệt và dẫn đến tử vong

▶ Khi đã lên cơn dại, tỷ lệ tử vong gần như 100%.

▶ Bệnh dại có thể phòng và điều trị dự phòng bằng vắc xin và huyết thanh kháng dại.

TIÊM VẮC XIN PHÒNG NGỪA BỆNH DẠI

TIÊM DỰ PHÒNG TRƯỚC PHƠI NHIỄM

Giúp tạo miễn dịch bảo vệ cơ thể chống lại bệnh dại và đơn giản hóa dự phòng sau phơi nhiễm cho người có nguy cơ cao.

Đối tượng tiêm: Người có nguy cơ cao phơi nhiễm với vi rút dại:



Cán bộ thú y



Nhân viên phòng thí nghiệm làm việc với vi rút dại



Người làm nghề giết mổ chó



Người dân và những người đi du lịch đến các khu vực lưu hành bệnh dại

Lịch tiêm:

- ▶ Tiêm 3 liều cơ bản vào các ngày 0, 7, 21 hoặc 28



TIÊM ĐIỀU TRỊ DỰ PHÒNG SAU PHƠI NHIỄM

Giúp cơ thể sinh miễn dịch kháng thể chống lại bệnh dại.

Đối tượng tiêm: Tất cả mọi người (không có chống chỉ định). Tiêm càng sớm càng tốt ngay sau khi bị động vật dại/người dại cắn, cào, liếm, tiếp xúc qua vết thương hở hay niêm mạc.



Lịch tiêm:

- ▶ Đối với người chưa tiêm dự phòng trước đó:
Tiêm 5 liều vào các ngày 0, 3, 7, 14, 28.
- ▶ Đối với người đã tiêm dự phòng:
Tiêm 2 liều vào các ngày 0, 3.



Tiêm huyết thanh kháng dại:

Khi có chỉ định đối với vết thương chảy máu, nhiều vết cắn hoặc ở các vị trí nguy hiểm như bộ phận sinh dục, đầu, tay, chân.



PHẢN ỨNG SAU TIÊM CÓ THỂ GẶP:



Đau, sưng, đỏ tại chỗ tiêm



Sốt nhẹ



Đau đầu



Đau cơ



Khuyến cáo:



Rửa sạch vết thương bằng nước và xả phòng khoảng 15 phút sau đó đến cơ sở y tế để được tư vấn, điều trị dự phòng ngay sau khi bị động vật cắn, cào, liếm lên trên da bị tổn thương.

Không sử dụng các biện pháp chưa được khoa học công nhận như thuốc nam, thuốc bắc hoặc mê tín dị đoan để điều trị bệnh hoặc điều trị vết thương do chó, mèo cắn.



Trung tâm Truyền thông - Giáo dục sức khỏe Trung ương

Năm 2025

Những việc cần làm ngay sau khi bị chó cắn để tránh nguy hiểm

Việc sơ cứu là cực kỳ quan trọng nếu không may bạn bị chó cắn

Vệ sinh vết cắn

Rửa vết thương với xà phòng, nước muối, dung dịch sát trùng



Kiểm tra và băng bó vết thương

Dùng băng gạc/vải sạch, tránh băng quá chặt



Đến bệnh viện ngay sau khi sơ cứu nếu vết cắn sâu trên 2cm; gần vùng đầu, cổ hoặc bộ phận sinh dục; sau 15 phút không cầm được máu; có quá nhiều vết cắn

Theo dõi con chó

Sau 15 ngày theo dõi, nếu con chó phát bệnh và có dấu hiệu bất thường thì cần nhanh chóng đi khám bác sĩ



Những trường hợp cần đi tiêm phòng ngay



Đã xác định được con chó cắn là chó đang phát bệnh

Chó hoang, chó lạ không thể theo dõi



Vết cắn quá nặng, quá nhiều



Nơi bị chó cắn gần hoặc nằm trong vùng đang có dịch bệnh chó, mèo



Người đang mắc bệnh mãn tính (tiểu đường, gan, HIV...) cần khám bác sĩ để có hướng giải quyết

CHỦ ĐỘNG PHÒNG, CHỐNG

BỆNH DẠI TỪ CHÓ, MÈO

(*Cảnh báo: mèo cắn cũng nguy hiểm như chó cắn)



Không đùa nghịch, chọc phá chó mèo.



Xích, nhốt chó, mèo. Ra đường phải mang rọ mõm.



Tiêm vaccine phòng dại đầy đủ, tiêm nhắc lại hàng năm theo khuyến cáo của ngành thú y.



Hướng dẫn cho trẻ em cách phòng tránh chó, mèo cắn.

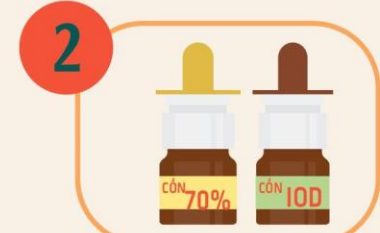


Thông báo ngay cho cha, mẹ hoặc người thân ngay nếu bị chó, mèo cắn.

CẦN LÀM GÌ NGAY SAU KHI BỊ CHÓ, MÈO CẮN?



Rửa vết thương dưới vòi nước chảy ngay lập tức với xà phòng liên tục **15 phút**.
(Xôi rửa bằng nước thông thường nếu không có xà phòng)



Rửa sạch vết thương với cồn 70% hoặc cồn iod.



Không băng kín vết thương.



Tuyệt đối không tự chữa trị hoặc nhờ thầy lang chữa trị.



Nhanh chóng đến cơ sở y tế để khám, tư vấn và tiêm vaccine phòng dại, huyết thanh kháng dại.

Tiêm phòng bệnh dại kịp thời và đầy đủ = Bảo vệ bạn, gia đình và chó của bạn



Bệnh dại gây chết người NHƯNG phòng tránh được

Tiêm phòng hàng năm cho chó là cách tốt nhất để phòng tránh bệnh dại



Đăng ký chó nuôi với trưởng khu để được theo dõi và tiêm phòng vắc xin dại



Khi bị chó cắn, rửa và xối nước ngay vào vết cắn liên tục trong vòng 15 phút với nước sạch và xà phòng đặc.



Đến ngay Trung tâm y tế gần nhất để được tư vấn và tiêm phòng dại kịp thời.



Nếu chó cắn người, thông báo ngay cho cán bộ thú y xã và trưởng khu để giúp bắt chó lại.



CẦN LÀM GÌ NGAY SAU KHI BỊ CHÓ, MÈO CẮN?

**Rửa vết thương dưới vòi nước
chảy ngay lập tức với xà phòng
liên tục 15 phút**
*(nếu không có xà phòng thì xối rửa
bằng nước thông thường)*



1

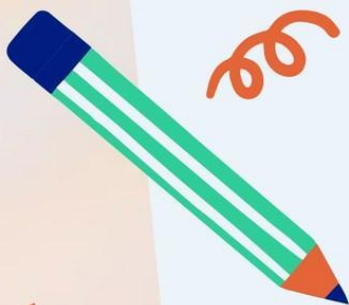
Rửa vết thương

Vệ sinh vết thương ngay khi bị chó, mèo cào, cắn



Nếu không có xà phòng, rửa vết thương dưới vòi nước chảy liên tục 15 phút

6 ĐIỀU CẦN NHỚ KHI XỬ LÝ VẾT THƯƠNG BỊ CHÓ, MÈO CẮN



Rửa thật kỹ bằng xà phòng

Những thao tác xử lý vết thương thực hiện sớm sẽ có tác dụng sát khuẩn phòng virus đại hiệu quả.